

Bemærkninger til lovforslaget.

Almindelige bemærkninger.

Ved nærværende lovforslag foreslås en nyordning af vejvæsenets administrationsforhold, således at de offentlige veje opdeles i tre klasser, som henholdsvis henhører under staten, amtskommunernes og kommunernes bestyrelse, og således at disse myndigheder hver for sig bærer den økonomiske byrde ved de under dem hørende veje. Dette indebærer, at den hidtidige ordning med refusion af vejjudgifter i henhold til de afholdte udgifter må bortfalde, hvorfor vejtilskudsloven, som indeholder reglerne herom, foreslås ophævet.

Disse regler må ses som et led i kommunalreformens bestræbelser for at skabe en byrde- og opgavefordeling mellem staten og de lokale myndigheder, hvorefter disse sidste får bestemmelsesret over lokale forhold, medens de på den anden side får det fulde økonomiske ansvar for deres dispositioner på området.

I øvrigt har den automatiske refusion af vejjudgifterne medført, at indskrænkninger på statens vejbudget, der er gennemført som led i den økonomiske konjunkturpolitik, væsentlig har måttet bæres af de større projekter, der helt eller delvis finansieres af staten. Konsekvensen heraf er en forsinkelse af det gennemgående vejnets udbygning, som igen udløser stigende udgifter på det sekundære vejnet.

Ved ophævelsen af refusionen på vejområdet bortfalder imidlertid en del af det hidtidige økonomiske grundlag for kommunernes og amtskommunernes virke. For at bevare en rimelig balance mellem statens og de enkelte kommuners og amtskommuners økonomi er det derfor skønnet nødvendigt samtidig at yde visse generelle tilskud til amtskommuner og kommuner efter objektive kriterier, hvorom der samtidig med nærværende lovforslag fremsættes forslag af indenrigsministeren (forslag til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser om tilskud til og udligning mellem kommunerne). Disse to lovforslag må derfor ses i sammenhæng.

De hidtidige principper for administrationen af vejvæsenet har i vid udstrækning bygget på det kommunale selvstyre. Imidlertid har det lokale selvstyre på vejområdet været reguleret af et vist tilsynssystem med staten, henholdsvis amtsrådet som overordnede vejmyndigheder. For statens vedkommende har navnlig ydelse af vejfondstilskud suppleret tilsyns- og planlægningsbeføjelser. De ny principper i det foreliggende lovforslag er baseret på principielt ligestillede vejbestyrelser og nødvendiggør derfor regler for indbyrdes forhandling og for

løsning af de konflikter, der kan opstå i forbindelse hermed. Et sådant samarbejde om koordinering af vejnet af forskellige klasser er nødvendig for samfundsøkonomisk forsvarlige investeringer inden for vejsektoren.

Det er i øvrigt forudsat, at de amtskommunale og kommunale vejvæsener kan bistå staten ved at udføre en række funktioner vedrørende anlæg og drift på hovedlandevejsnettet.

Sammenhængen i vejnettet og vejtrafikken i hele landet samt internationale hensyn nødvendiggør dernæst en betydelig ensartethed i vejenes indretning og udstyr, hvad der ligeledes er vigtigt for trafikikkerheden. Det er derfor forudsat, at visse generelle normer og forskrifter må udfærdiges centralt.

Ved forslaget er det vejnet, som staten efter 1. april 1972 skal finansiere med 100 pct., nærmere bestemt. Medens staten i øjeblikket bestyrer ca. 200 km motorvej og betaler anlægsudgifter for ca. 2400 km hovedlandevej, hvor vedligeholdelsen tillige har været genstand for amtsrefusion (indtil 1. april 1969 75 pct., nu 50 pct.), vil det statsfinansierede vejnet pr. 1. april 1972 udgøre ca. 4500 km.

Uden for byerne omfatter forslaget det vejnet, der har betydning for fjertrafikken, d. v. s. de nuværende hovedlandeveje samt visse vigtige landeveje. I byerne skal staten alene have ansvaret for de veje, der er nødvendige for at opretholde forbindelsen i nettet, men i øvrigt skal staten ikke have veje inde i de større bycentre. Det forudsættes, at de hovedlandeveje, der efterhånden afløses af motorveje eller statsfinansierede omfartsveje omkring byerne, nedklassificeres til amts- og kommunale veje i takt hermed. Der henvises herom nærmere til ministeriet for offentlige arbejders oversigt over forslaget til hovedlandeveje pr. 1. april 1972.

Ved forslaget gøres derimod ingen forandring i den i øjeblikket gældende klassificering af det øvrige vejnet i henholdsvis amtsveje og kommuneveje, således at eventuelle ændringer heri må ske på initiativ af de pågældende myndigheder i overensstemmelse med de regler, der er forudsat i forslaget om optagelse og nedlæggelse af landeveje.

Ved ophævelsen af vejtilskudsloven bortfalder grundlaget for ydelse af vejfondstilskud til vejarbejder. Imidlertid vil en del arbejder af denne art være igang ved lovens ikrafttræden eller være lovet igangsat. Der er derfor i forslagets ikrafttrædelses- og overgangsbestemmelser foreslået regler for disse arbejders fortsættelse, ligesom der er åbnet mulighed for, at ministeren kan yde statsbidrag i tilfælde,